Juan Dias Canales. (Foto Bart Van der Moeren)

ORSON WELLES ALS NIJLPAARD

door Toon Horsten

JUAN DÍAZ CANALES OVER HET VIERDE DEEL VAN 'BLACKSAD'

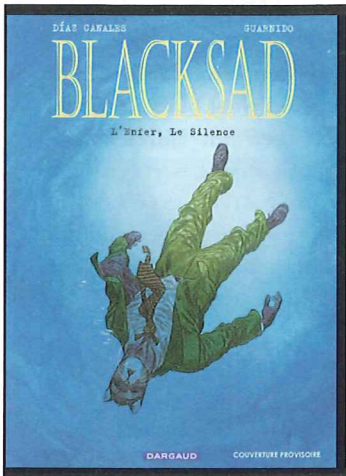

Vijf jaar hebben we er op moeten wachten, maar half november is het zover. Dan ligt de Nederlandse vertaling van het vierde deel van 'Blacksad' in de stripwinkel. Een strip met dieren in de hoofdrol. Dieren die zich gedragen als mensen, en zich bewegen in een wereld die er uit ziet als een Amerikaanse politiefilm uit de jaren '50. "Wij doen echt een 'casting', waarbij we er urenlang over discussiëren welk dier we welk personage laten spelen", zegt Juan Díaz Canales, de scenarist van de succesreeks, in een gesprek met Stripgids.

Het zal wellicht de minst voor de hand liggende *successtory* van het voorbije decennium in de wereld van het beeldverhaal zijn. Twee Spanjaarden die mekaar kennen uit een Spaanse tekenfilmstudio (tekenaar Juan Guarnido en scenarist Juan Díaz Canales) beslissen een strip te maken over een zwarte kater. Een verhaal dat ze situeren in een Amerikaanse grootstad. De decors worden realistisch uitgewerkt, en de verhaallijnen zijn in vrijwel niets te onderscheiden van Amerikaanse detectiveromans uit de jaren '40 en '50. De Philip Marlowe van dienst heet Blacksad. Inderdaad, die zwarte kater van zonet. En ook alle andere personages zijn dieren. Ook al bewegen en handelen ze als mensen: het blijven dieren. Het eerste deel ging meteen 300.000 keer over de toonbank.

Voor dit nieuwe verhaal veranderde er weinig aan het concept. Of toch: speelden de eerste drie verhalen uit de reeks zich in New York af, deze keer belandden Blacksad en zijn vaste kompaan Weekly in het zuiden van de Verenigde Staten. "Juanjo Guarnido en ikzelf voelden een grote behoefte om Blacksad uit *The Big Apple* weg te halen en hem naar een andere omgeving te sturen", stelt Juan Díaz Canales. "Vooral om het verhaal in een heel andere sfeer onder te kunnen dompelen. New Orleans was voor ons meteen heel aantrekkelijk, want we wilden al lang onze grote voorliefde voor muziek in onze strips verwerken. De muziek was al belangrijk in de vorige 'Blacksad'-albums, songs als 'Strange Fruit' en 'That Old Black Magic' speelde al een belangrijke rol in de verhaalstructuur, en het leek ons erg fijn om naar de bakermat van de jazz en de blues te trekken."

Stripgids: U draagt het album op aan de bekende jazzfotograaf William Claxton...

Juan Díaz Canales: Toen we aan deze strip zaten te werken, hebben we erg veel inspiratie geput uit zijn boek 'Jazzlife'. Een gigantische klepper van een boek, een blok van een paar kilo, een verslag van een reis die Claxton een halve eeuw geleden maakte samen met schrijver J.E. Berendt op zoek naar de jazz en de blues in al zijn gedaantes. Een deel van het boek gaat over New Orleans, en we hebben ons er echt in ondergedompeld. Voor de sfeer, maar ook voor achtergrondinformatie. De levens van de muzikanten die Blacksad in New Orleans ontmoet, zijn geïnspireerd op de muzikanten in het boek. Bovendien gaat het om zoveel méér dan de muziek. Er hangt een hele mythologie rond waar je mee kan spelen: de levens van de muzikanten, de drugs, voodoo, de raciale kwesties... En je kan bovendien spelen met enerzijds de feestelijke kant van de muziek, met Mardi Grass, en anderzijds de donkere kant, met het drank- en drugsgebruik van verlopen muzikanten...

Stripgids: Vanwaar die grote fascinatie voor de Amerikaanse cultuur?

Juan Díaz Canales: Daar zijn we mee groot geworden. Wij allemaal toch? Ook al zijn we Europeanen, we zijn allemaal kinderen van de invasie van de Amerikaanse cultuur.

Stripgids: Ook uw manier van vertellen is vrij Amerikaans.

Juan Díaz Canales: Zeker. Ik ben altijd een erg groot liefhebber geweest van de Amerikaanse detectiveromans, en dan vooral van het werk van Raymond Chandler en Dashiell Hammett. Ook de Amerikaanse films uit die tijd vind ik nog altijd geweldig. Juanjo en ik delen die fascinatie, en het is

toen we daarover aan het spreken waren dat we besloten hebben om 'Blacksad' zich te laten afspelen tegen de achtergrond van het Amerika van de jaren '50. Het was echt de gouden tijd van de detectivefilm.

Stripgids: Net als veel van de films uit die tijd, hebben ook de verhalen van 'Blacksad' een moraal...

Juan Díaz Canales: *(aarzelend)* Ja... *(na een korte stilte)* Ik denk dat alle verhalen uiteindelijk, ondanks alle donkerte en de aandacht voor de minder fraaie kanten van het leven, heel optimistisch zijn. Er zijn altijd personages die zorgen dat er hoop is. Dat het nooit echt zwart wordt.

Stripgids: Zoals de persmuskiet Weekly.

Juan Díaz Canales: En Blacksad zelf uiteindelijk ook. Hij heeft geen enkel ontzag voor macht of voor uiterlijk vertoon, maar hij doet wel altijd goed voor de mensen. Ook in een donkere omgeving, gaat hij altijd voor de menselijkheid. Hij doet wat hij moet doen.

Stripgids: U speelt veel met de stereotypen van verschillende dieren. Hoe bepaalt u welk personage u door welk dier zal uitbeelden? Bent u daar bewust mee bezig?

Juan Díaz Canales: Het is erg belangrijk, en we steken er veel tijd in. Je zou het gerust een 'casting' kunnen noemen. Soms weet je meteen dat je voor een bepaald personage een welbepaald dier nodig hebt. Op andere momenten is dat veel minder duidelijk. En dan kan je bijvoorbeeld een weinig voor de hand liggend dier als een struisvogel nemen, en die een belangrijke rol laten spelen. Dat houdt het voor ons ook amusant om de strip te maken. Je kan ook spelen met de verwachtingspatronen van de lezer. In 'Arctic nation' bijvoorbeeld voerden we een ijsbeer op, die later een pedofiel blijkt te zijn – allesbehalve zo onschuldig als misschien wel lijkt. Soms vertrek je dan weer van de archetypes van een bepaald dier zoals je die in sprookjes vindt, dan weer maak je een veeleer symbolische keuze. Zoals de communist uit het derde deel: dat moest een beer zijn. *(lacht)* En soms maken we gewoon grapjes. Het nijlpaard in het vierde deel van 'Blacksad' is geïnspireerd op het beeld van Orson Welles zoals hij rondloopt in de film 'Touch of evil'. Er zijn dus duizend-en-één redenen waarom je voor een bepaald personage een bepaald dier selecteert.

> "WE WILDEN AL LANG ONZE GROTE VOORLIEFDE VOOR MUZIEK IN EEN STRIP VERWERKEN."

SEBASTIAN

Stripgids: Zijn jullie het dan altijd meteen eens over de keuze van de dieren?

Juan Díaz Canales: Zeker niet. Vooral bij dit vierde deel heeft dat een paar keer tot geanimeerde discussies geleid. Ik heb meestal al iets in gedachten terwijl ik het scenario schrijf. In een volgend stadium spreek ik dan alles door met Juanjo, en op dat moment kan er vaak nog erg veel veranderen. Vooral bij de 'casting' van de dieren, is de inbreng van Juanjo erg groot, want hij weet ontzettend veel over het dierenrijk. Zo stelde hij een wijziging voor voor de rol van Sebastian, de muzikant waar het in dit verhaal allemaal om draait. Ik had voorgesteld om daarvoor een kleine kater te kiezen, maar hij vond het erg moeilijk om die als drugsverslaafde neer te zetten. We zijn dan op zoek gegaan naar een alternatief, waarbij het wél geloofwaardig zou overkomen. Uiteindelijk hebben we voor een hond geopteerd, voor een boxer.

Stripgids: Toen tekenaar Tibet in de jaren '50 voor het weekblad *Kuifje* de eerste afleveringen van 'Chick Bill' maakte, werd de strip geweigerd door Hergé. "Een strip met dieren in de hoofdrol, daar zal een lezer zich nooit mee kunnen identificeren. Dat werkt nooit", vond de bedenker van 'Kuifje'. Jullie verkochten meteen 300.000 exemplaren van het eerste 'Blacksad'-album...

Juan Díaz Canales: *(lacht)* Wij zijn natuurlijk niet de eersten die een dierenstrip gemaakt hebben die zijn publiek gevonden heeft... Uiteraard kan je nooit met grote zekerheid zeggen waarom een bepaalde strip succes heeft en een andere niet, maar ik denk dat het succes van 'Blacksad' niet zit in het feit dat we met dieren werken, ook niet in de combinatie van een detectiveverhaal met dieren als hoofdpersonage. Maar wel in de grafische aanpak van Juanjo Guarnido. Hij tekent dieren, maar tegelijkertijd is alles heel realistisch. Dat was echt nieuw, dat heeft ervoor gezorgd dat 'Blacksad' zoveel opzien heeft gebaard. Misschien is dat de reden dat de reeks zo goed loopt. Al zal je dat nooit zeker weten.

Stripgids: Maar u hebt het personage bedacht, en het aanvankelijk ook getekend...

Juan Díaz Canales: Ja, maar het personage uit die tijd – ik was toen een jaar of twintig – had weinig of niks te maken met de strips zoals die er vandaag uitziet. Om te beginnen omdat ik vergeleken bij Juanjo een zéér slecht tekenaar ben. Maar naast Juanjo lijkt bijna iedereen een heel slecht tekenaar, dat moet ik er wel bijzeggen. Toen we mekaar leerden kennen, nu alweer twintig jaar geleden, werkten we allebei in een tekenfilmstudio. Omdat we beiden gepassioneerd waren door strips, vatten we het plan op om

samen iets te maken. Maar net op dat moment werd Juanjo aangenomen door Disney, en vertrok naar Parijs. Terwijl ik in Madrid achterbleef. Het plan om samen iets te maken bleef, maar het kwam er voorlopig niet van. Ik maakte ondertussen wel een paar kortverhalen van de strip 'Blacksad'. Maar het was met een totaal andere verhaallijn, in zwart-wit, in een tekenstijl die enigszins aan Muñoz en Sampayo doet denken.

Stripgids: 'Blacksad' zit bij momenten vrij dicht bij hun stripreeks 'Alack Sinner'.

Juan Díaz Canales: Er is zeker verwantschap, want ook zij maken hardboiled detectivestrips tegen een Amerikaanse achtergrond. Het was voor ons in ieder geval een referentie. "Waarom laat je mij dat niet tekenen?", zei Juanjo toen we op zoek waren naar een gezamenlijk project, en hij mijn probeersels zag. En omdat hij toch in Parijs zat, stelde hij voor om het toch wat ambitieuzer aan te pakken. Een lang verhaal, in kleur, met een heel eigen grafische stijl... We hebben het project op punt gesteld, een uitgever gezocht en gevonden, *et voilà!*

Stripgids: Jullie hebben het dus meteen voor de Franstalige markt gemaakt?

Juan Díaz Canales: De kortverhalen heb ik voor de Spaanse markt gemaakt, dat wel. Maar toen was het nog een wat onbeholpen amateurstrip. Een wat onbeholpen amateurstrip die de Spaanse uitgevers en tijdschriften allemaal geweigerd hebben, overigens. Toen het een ambitieuzer project werd, was het nodig om dat voor de Franse markt te maken.

Stripgids: De Spaanse markt is te klein?

Juan Díaz Canales: Het is nagenoeg onmogelijk om er van te leven. Je hebt een andere markt nodig. De Franse, of de Amerikaanse. Nogal wat Spanjaarden tekenen voor de Amerikaanse markt.

Stripgids: Het succes van 'Blacksad'

Alle illustraties uit 'Blacksad 5'. (Copyright Juanjo Guarnido/Juan Díaz Canales/Dargaud, 2010)

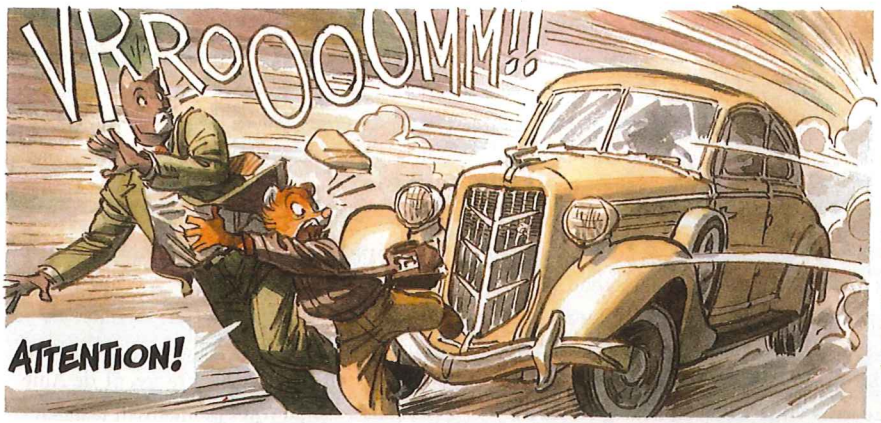

(Copyright Diaz Canales en Guarnido/Dargaud, 2010)

kwam dus echt wel als een verrassing.

Juan Díaz Canales: Dat mag je wel zeggen. Wij waren twee onbekende Spaanse stripmakers, die de Franse markt niet kenden, en het eerste deel van 'Blacksad' was ons eerste album. Dat het zo'n succes zou worden, dat durf je zelfs niet hopen.

Stripgids: Op het vlak van het scenario is dit vierde deel het meest veeleisende voor de lezer. U werkt met erg veel flashbacks.

Juan Díaz Canales: Het verhaal speelt zich in één nacht af, en we maken daarbinnen inderdaad een paar sprongen terug in de tijd. Het was een beetje en heikele onderneming, maar ik hoop dat we er in geslaagd zijn. Er zijn al een paar mensen geweest die me gezegd hebben: "Als je dit verhaal in al zijn nuances wil begrijpen, moet je het een tweede keer lezen. Dan valt alles op zijn plaats." Dat vind ik eerlijk gezegd wel fijn… Het leuke aan een strip is dat je hem twee keer kan lezen. Als lezer vind ik dat heerlijk.

Voor het vorige album van 'Blacksad', het derde, hadden Juanjo en ik onszelf als opdracht gegeven om een verhaal te vertellen zonder ook maar één flashback te gebruiken. En toen dat min of meer gelukt was, wilden we voor dit album het tegenovergestelde doen: een verhaal vertellen dat zich *in real time* in één nacht afspeelt, maar waarin een hele hoop flashbacks het verhaal gaandeweg zouden verduidelijken. Het is dan aan de lezer om alles in zijn hoofd te reconstrueren. Dat is riskant. We hebben er nog even aan gedacht om tekstblokjes toe te voegen met wat uitleg, genre 'Tien dagen eerder'. Ook dat hebben we uiteindelijk niet gedaan. Dat vergt inderdaad nogal wat van de lezer. Maar hij wordt er wel voor beloond als hij uiteindelijk doorzet. En als het werkt, is dat natuurlijk ook voor ons heel fijn.

Stripgids: U hebt erg lang in de tekenfilmsector gewerkt.

Juan Díaz Canales: Juanjo heeft voor Disney gewerkt, en onder meer meegetekend aan 'Tarzan' en 'Atlantis'. Ikzelf ben in Spanje gebleven, en had samen met een paar vrienden een kleine tekenfilmstudio opgericht. We werkten vooral voor Franse producenten, en hebben meegewerkt aan aardig wat tekenfilmversies van bekende stripreeksen als 'Cédric', 'Corto Maltese', 'Bécassine', 'Asterix'… Ik werkte aan de storyboards, en af en toe doe ik dat nog.

Stripgids: Je werkt dan wel altijd met iemands anders personages.

Juan Díaz Canales: Dat kan vooral voor de tekenaars erg moeilijk zijn. Zij moeten voor elk nieuw project in een andere tekenstijl werken. Dat is allerminst vanzelfsprekend. Want zeg nu zelf: 'Corto Maltese' heeft weinig met 'Cédric' of 'Bécassine' te maken.

Stripgids: Het moet jullie dan wel veel plezier doen dat er binnenkort een 'Blacksad'-film komt.

Juan Díaz Canales: Dat is nog maar de vraag. Eigenlijk weet ik zelf ook niet precies hoe het daar nu mee zit. Al wat op dit moment zeker is, is dat er een producent is die de filmrechten gekocht heeft. Dat deed hij al erg lang geleden, bijna meteen nadat het eerste deel verschenen was. In de loop der jaren hebben verschillende regisseurs hun naam aan het project verbonden, en na een tijdje zijn ze ook allemaal weer vertrokken. Dus echt vlot loopt het niet…

Stripgids: Welkom in de wereld van de cinema…

Juan Díaz Canales: Daar komt het min of meer op neer. We zullen wel zien. Ik durf op dit moment niet zeggen of die film er ook ooit daadwerkelijk zal komen. Misschien, misschien ook niet. We zitten in ieder geval niet in het stadium dat er een ontwikkeld project is.

Stripgids: Dus u blijft voorlopig vooral strips maken?

Juan Díaz Canales: Ja, dat zeker.

Stripgids: Op de achterflap van 'Blacksad 4' wordt deel vijf al aangekondigd.

Juan Díaz Canales: Ik durf niet zeggen wanneer dat deel er zal komen, maar het zal in ieder geval geen vijf jaar duren. Dat heb ik met Juanjo al afgesproken. Hij moet eerst nog het laatste deel van de reeks 'Reiziger' afwerken, daarna maakt hij het derde deel van 'Tovenarij', en dan is het alweer opnieuw aan 'Blacksad'. Als ik een schatting mag maken, dan zal het een jaar of twee duren vooraleer deel vijf verschijnt.

Stripgids: En welke andere projecten hebt u in de pijplijn zitten?

Juan Díaz Canales: Daarnaast werk ik mee aan de humorstrip 'Les patriciens' (die in het Frans bij Glénat verschijnt– nvdr). Een reeks met een wat ontspoorde vorm van humor, nogal volwassen. Het gaat over een bestsellerschrijver die maar één ambitie heeft: literatuur met een grote 'L' schrijven. Hij probeert poëzie te schrijven, maar dat lukt niet. Uiteindelijk heeft hij een hoop visioenen en nachtmerries, en de personages die hij zich inbeeldt, komen tot leven.

Verder heb ik een reeks opgestart met José Luis Munuera, waarvan het eerste deel volgend jaar moet verschijnen bij Dargaud. Het scenario is al klaar, en José Luis heeft op dit moment een twintigtal platen getekend. Het wordt een diptiek die zich ook in de VS afspeelt, maar tijdens de Amerikaanse burgeroorlog. Het zal zich in een klein dorpje afspelen, een gemeenschap op bijna socialistische leest geschoeid. En het wordt ook een verhaal met een kleine fantasy-touch.

'Blacksad 4: L'enfer, le silence' verscheen bij Dargaud. De Nederlandse vertaling staat gepland voor half november.